

Malalties relacionades amb el treball notificades a la USL Barcelona segons diagnòstic, edat i sexe. Juliol-setembre 2011

	Homes						Dones						Total	
	<25	25-34	35-44	45-54	55-64	>64	<25	25-34	35-44	45-54	55-64	>64		
Trt. Musclesquelètics	1	1	6	5	-	-	13	-	2	4	2	3	-	11
M. del sistema respiratori	-	-	-	1	-	-	1	-	1	1	-	1	-	3
Trt. mentals i del comportament	2	6	10	6	4	-	28	4	17	11	11	6	1	50
M. sistema nerviós	-	-	1	1	-	-	2	-	-	1	2	-	-	3
M. de la pell	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	1	3
Traumatismes i enverinaments	-	2	-	1	1	-	4	-	-	-	-	1	-	1
Altres	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Total	3	9	17	15	5	-	49	4	21	18	15	11	2	71

Malalties relacionades amb el treball notificades a la USL Barcelona segons diagnòstic i ocupació. Juliol-setembre 2011

	Direcció i gerència empreses	Professionals ciència i intel·lectuals	Professionals suport	Personal Administratiu	Personal serveis i comerç	Personal agricultura i pesca	Personal indústria i construcció	Operadors/es instal·lacions i maquinària	Ocupacions elementals	Total
Trt. musclesquelètics	-	-	1	-	8	-	3	3	9	24
M. del sistema respiratori	-	-	-	2	-	-	1	-	1	4
Trt. mentals i del comportament	-	12	11	14	24	-	3	3	9	76
M. sistema nerviós	-	1	2	-	-	-	1	-	1	5
M. de la pell	-	1	1	1	-	-	-	-	-	3
Traumatismes i enverinaments	-	-	-	-	1	-	1	-	3	5
Altres	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Total	-	14	15	17	33	-	9	6	24	118

Malalties relacionades amb el treball notificades a la USL Barcelona segons diagnòstic i centre notificador. Juliol-setembre 2011

	Casc Antic	Gòtic	Raval Sud	Sant Antoni	Via Roma	Pg. de Sant Joan	Roselló-2C	Pare Claret-6B	Sanllehy	Dr. Carles Ribas	Consell de Cent	Bordeia Magòria	Carreras Candí	Numància	Montnegre	Sant Elies-5B	El Carmel	Horta-7D	Sant Rafael	Sardenya	Baix Guinardó	Congrés	Sants	Encants	Camp de Arpa	Ramon Turró	Poblenou	Sant Martí-10H	La Pau	Besòs	Vila Olímpica	Rio de Janeiro-8D	Rio de Janeiro-8E	Roquetes	Ciutat Meridiana	Chafarinas	Guineueta	Sant Andreu 9D (2 EAP)	Bon Pastor	Via Barcino	Sagrada Família	Valcarca	Gaudi	La Sagrera	Les Hortes	Dreta de Eixample (2 EAP)	Sarrià	Llarrard	La Marina	Valcarca-Sant Gervasi	Total	
Trt. musclesquelètics	-	-	2	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1	1	1	2	-	2	-	-	-	1	1	-	1	-	-	3	1	-	1	-	1	-	1	-	24			
M. del sistema respiratori	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4		
Trt. mentals i del comportament	1	1	1	3	3	1	-	1	3	-	2	1	1	2	2	1	2	-	1	2	3	2	3	-	3	-	-	-	1	3	1	1	1	2	1	-	3	1	2	2	2	2	6	1	2	3	1	1	2	79		
M. sistema nerviós	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5		
M. de la pell	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3			
Traumatismes i enverinaments	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5			
Altres	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1			
Total	1	1	4	5	3	2	1	1	4	1	2	1	1	2	2	3	1	2	3	1	2	3	2	3	1	4	1	1	2	1	6	1	1	1	2	2	1	4	4	3	4	2	2	5	7	1	5	3	1	4	2	121

TREBALL AL CAP

Prevenió de malalties relacionades amb el treball

Octubre de 2011
74

Agència de Salut Pública

Els casos del trimestre

Entre juliol i setembre de 2011 es van notificar al Sistema de Vigilància de Malalties Relacionades amb el Treball 120 casos, 70 dels quals van afectar dones. L'edat mitjana va ser de 41,8 anys (DE=11,3) sense diferències entre sexes, i les ocupacions més freqüents van ser personal de serveis i comerç (33 casos), ocupacions elementals (24 casos), i professionals administratius (17 casos). Respecte el país d'origen, el 23,1% havia nascut fora de l'Estat. La patologia més notificada va ser de tipus ansiós-depressiva, amb 75 casos, dels quals 49 van ocórrer en dones. Els trastorns que van seguir en freqüència van ser els musclesquelètics (24 casos). El 32,5% de les persones afectades treballava en empreses de fora de Barcelona i la situació laboral més freqüent va ser la contractació indefinida (91,5%). Finalment, el 82,2% dels treballadors i treballadores estaven en situació d'incapacitat temporal en el moment de la notificació. A continuació resumim un dels casos estudiats a la USL.

Es tracta d'una **dona de 33 anys** que treballava com **auxiliar administrativa** en una **manyeria**. El cas va ser notificat per l'**EAP Camp de l'Arpa** com una **Sdre. depressiu-ansiosa** relacionada amb el treball.

gia la realització de bona part de les guàrdies, de manera que la majoria de dies treballava 16 hores. A finals de 2009 va fer una baixa i quan es va reincorporar, sis mesos després, manifestava que la seva situació laboral va empitjorar.

Antecedents

La pacient va iniciar la relació contractual amb l'empresa l'any 2007, tot i que hi treballava des d'uns quants anys abans. Es tracta d'una empresa familiar dirigida pel propietari i en la què també hi treballa el seu fill. La categoria laboral de la pacient era d'auxiliar administrativa i l'horari laboral era de 8:45 a 14:00 i de 15:30 a 19:30; a més feia guàrdies telefòniques de 19:30 a 9:00.

Progressivament li van retirar algunes tasques més específiques de càrrec de confiança, com supervisar les factures i la documentació que elaborava el comptable, realitzar la declaració de la renda, etc. Al mateix temps, el propietari va començar a exigir-li feines com netejar els lavabos i els llums de la botiga. Poc després va acomiadar a les persones que s'ocupaven de la neteja de la botiga i li va encarregar aquesta feina a la treballadora.

La treballadora manifestava que des de 2007 (quan es va formalitzar la relació laboral) la seva jornada real va passar a ser de més de 10 hores diàries, a les què s'hi afe-

D'altra banda referia que des de la reincorporació, el propietari va començar a realitzar reunions sense comunicar-li, la va aïllar de la resta de la plantilla, no li parlava, li va donar

només 15 dies de vacances a l'agost i preferia insults i comentaris humiliants davant els clients i proveïdors. El setembre de 2010 li va retirar el pagament dels dinars, el telèfon mòbil, la mútua privada d'ella i el seu fill, i també 300 euros de la nòmina. Durant el mes d'octubre, el propietari va començar a exigir-li tasques sense cap sentit, com per exemple fer 500 còpies de claus.

Sis mesos després de la reincorporació, aproximadament el novembre de 2010, la treballadora referia un empitjorament de la salut, havent de cursar nova baixa. En aquesta ocasió el propietari li va obligar a anar a la botiga a recollir el taló de la seva nòmina, doncs es va negar a ingressar-li en el banc i també a que el recollís la seva parella. Finalment, el desembre de 2010 va ser acomiadada.

Factors de risc identificats

- Exigències psicològiques elevades (elevat volum de feina, llargues jornades de treball i múltiples interrupcions) des de l'inici de la relació contractual.
- Manca de suport social per part del superior que pren forma de presumptes conductes hostils sistemàtiques més intensament des del 2009. S'identifiquen accions contra la seva reputació i carrera professional, accions contra la seva 'empleabilitat', accions per evitar que mantingui el contacte social i se l'obligava a realitzar treball molt per sota de la seva categoria.
- Manca d'autonomia sobre el contingut del treball, baixa oportunitat de desenvolupar les

pròpies habilitats i manca de participació en les decisions, més intensament des del 2009.

- Absència de reconeixement i valoració del treball, canvis no desitjats des de 2009 i més intensament des del 2010 i qualificació superior al treball assignat i manca de perspectives de promoció a partir de 2010.

Estat de salut

L'informe de la seva metgessa recull que la pacient patia síndrome depressiu-ansios de més de mig any d'evolució amb ansietat extrema i anhedonia reactiva a problemàtica laboral. En el moment de la notificació rebia tractament farmacològic i psicològic.

Conclusions

Les principals conclusions de l'estudi van ser:

- La treballadora va estar exposada a una manca de suport per part del seu cap que va prendre forma de presumptes conductes hostils sistemàtiques sobretot a partir de 2009, intensificant-se progressivament.
- La pacient va estar exposada a altes exigències des de l'inici de la relació laboral, així com a manca de control i de compensacions des del 2009, que es va incrementar progressivament.
- Els factors identificats podrien ser considerats factors etiològics de la simptomatologia iniciada el novembre del 2009.
- El trastorn que patia la treballadora era coherent en forma, intensitat i evolució amb el resultat de l'exposició a riscos psicosocials.

Una de les accions hostils va ser treure-li les tasques de càrrec de confiança i obligar-la a netejar els lavabos.

Indicadors de salut laboral de Barcelona

Per respondre a les necessitats d'informació dels diferents actors implicats en la prevenció de riscos laborals, el Consell Assessor de Salut Laboral de Barcelona va encarregar l'elaboració d'un sistema d'indicadors en salut laboral en l'àmbit de la ciutat. En el document complet que està accessible en la pàgina web de l'Agència de Salut Pública de Barcelona (<http://www.aspb.es/quefem/documents.htm>) es presenten 12 indicadors agrupats en quatre blocs (estructura sociodemogràfica i característiques generals de la població treballadora, condicions d'ocupació, estat de salut, recursos per a la prevenció) que s'actualitzen anualment i en el *Treball al CAP* del mes d'octubre de cada any se'n presenta l'evolució d'un de cada grup.

Estructura sociodemogràfica i característiques generals de la població treballadora

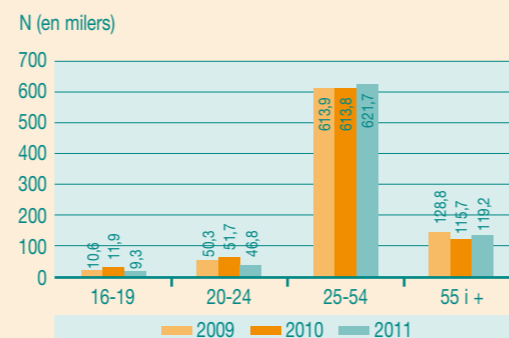
Població activa segons l'edat

Així com el 2010 hi va haver un lleuger increment de la població activa de totes les edats excepte la major de 54 anys, enguany han estat les persones més joves les que han disminuït la seva presència en el mercat laboral. Les persones que estaven treballant o en situació d'estar-ho (ocupades i aturades) de 16 a 19 anys van disminuir en prop de 3.000 i les de 20 a 24 en unes 5.000 (dades referides al 2n trimestre de 2010 i 2011, respectivament, segons l'Enquesta de Població Activa (EPA)).

Paral·lelament hi ha hagut una disminució de les persones aturades més joves i de les que busquen la primera feina¹ que han disminuït en unes 10.000. Aquests resultats suggereixen que les per-

sones més joves en part han millorat la seva situació en el mercat de treball (per un augment de l'ocupació) i en part n'han disminuït la presència (bé perquè no hi han accedit, bé perquè l'han abandonat). Alguns estudis han posat de manifest que allargar els estudis com a estratègia de lluita contra l'atur, té un efecte positiu en la salut de les persones joves,² i també que en aquest col·lectiu la salut mental es relaciona amb la qualitat de la feina i no només amb el fet de tenir un treball.³

Figura 1. Població activa de Barcelona segons l'edat.

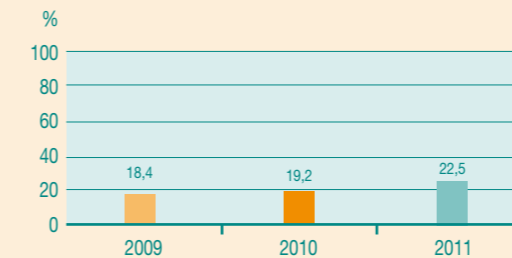
Font: Enquesta de Població Activa. 2n trimestre anual. Elaboració del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades de l'INE.

Condicions d'ocupació

Taxa de temporalitat

Així com la taxa d'atur ha disminuït en ambdós sexes i gairebé tots els grups d'edat (excepte les persones de 20 a 24 anys)¹, la temporalitat ha augmentat, de manera que el 22,5% de les persones ocupades el segon semestre de 2011 tenien un contracte temporal, mentre que l'any anterior n'eren el 19,2%.

Figura 2. Persones ocupades amb contracte temporal.

Font: Enquesta de Població Activa. 2n trimestre anual. Elaboració del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades de l'INE.

Estat de salut

Incidència de lesions mortals i greus per accident de treball i de trastorns de salut relacionats amb el treball

2010 es va caracteritzar per la disminució del nombre i incidència de les lesions mortals i greus per accident de treball (AT), així com l'augment del nombre i sobretot de la incidència dels trastorns de salut relacionats amb el treball (TSRT) atesos als Centres d'Atenció Primària, que van passar de 68,7 per 100.000 persones ocupades el 2009 a 84,5 el 2010.

Cal destacar que les lesions mortals per AT més freqüents van ser les 'in itinere' en ambdós sexes i tant en ocupacions manuals com no manuals. En relació a les lesions greus, destaca l'augment del mateix tipus d'accident ('in itinere') entre les dones i les persones en ocupacions no manuals i el lleuger augment de la resta de lesions traumàtiques en jornada laboral entre les persones en ocupacions manuals. Pel que fa als TSRT pràcticament no hi ha hagut variacions respecte el diagnòstic, mantenint-se com a més freqüents els trastorns ansiosdepressius¹.

Figura 3. Incidència de lesions mortals i greus per accident de treball i de trastorns de salut relacionats amb el treball.

Font: lesions per accident de treball: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya i elaboració del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades de Departament de Treball i del web de la Seguretat Social del Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales. Trastorns de salut relacionats amb el treball: Registre de la Unitat de Salut Laboral de Barcelona de l'Agència de Salut Pública i EPA, elaboració del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades de l'INE.

Nota: els denominadors pel càlcul de la incidència de lesions per AT es refereixen a persones afiliades al règim general de la Seguretat Social i a l'especial de la mineria del carbó, mentre que el de TSRT es refereix a persones ocupades (de la mateixa manera que el numerador).

Recursos per a la prevenció

Capacitat de fer complir la legislació específica de salut i prevenció de riscos laborals

El nombre i la taxa d'inspectors i inspectores (incloent el personal tècnic habilitat) amb competències de seguretat i salut laboral que actuen a nivell de Barcelona ciutat, ha augmentat respecte 2010. L'any 2010 n'eren 63 i el 2011, 82 (taxa per 1000 persones ocupades de 0,10 i 0,12, respectivament). (Font: Inspecció de Treball de Catalunya i EPA).

1. Dades no mostrades, es pot consultar el document complet en el web de l'Agència de Salut Pública de Barcelona <http://www.aspb.es/quefem/documents.htm>.

2. Dorling D. Unemployment and health. Health benefits vary according to the method of reducing unemployment. *BMJ* 2009;338:b829. doi: 10.1136/bmj.b829

3. Graetz B. Health consequences of employment and unemployment: longitudinal evidence for young men and women. *Soc Sci Med.* 1993; 6, 715-724.

El 2010 van disminuir les lesions per accident de treball i van augmentar els trastorns de salut relacionats amb el treball.